

Einar Kristinn Guðfinnsson, sjávarútvegsráðherra

Ávarp á ráðstefnunni „Vitar og strandmenning á Norðulöndum 2006“, 26. maí 2006.

Ærede tilhørere.

Det er mig en stor glæde at se, hvor mange der er mødt op her. Det genspejler meget godt den store indflydelse som havet og stranden har på os islændinge og de udenlandske gæster som er kommet hertil i denne anledning. Det ville ikke have været muligt at finde et bedre egnet mødested her i Island end Stykkishólmur, ved kilden til mad, Breiðafjörður fjorden, hvor man har set opblomstringen af et mangfoldigt kulturliv igennem århundreder. Det var Islands mest frodige område, hvor landmændene især nød godt af fiskeri i Breiðafjörður og den store mængde fødevarer man kunne hente der, hvad enten det var fra havet eller øerne. Mange af Islands skønneste naturperler er så at sige at finde her i Stykkishólmur og nærmeste omegn, hvilket har ført til opblomstringen af et kulturelateret turismeerhverv. Takket være fremsynede og dygtige mennesker og ikke mindst virksomheder, som her har ydet et betydeligt bidrag.

Her har turismeerhvervet fået rigtig godt fat i forhold til resten af landet. Man har været god til at finde og benytte de muligheder, den enestående natur byder på. Både i selve Snæfellsnes-området, hvor kraften og skønheden af gletscheren er det centrale, samt også i Breiðafjörður. Fjorden er enestående på alle led og kanter med sit utroligt varierede og rige dyre- og planteliv.

I Snæfellsnes har vi haft foregangsmænd med hensyn til en fornuftig opbygning af turismeerhvervet, hvor man har haft moderne naturbeskyttelse og naturforvaltning for øje. Der henviser jeg til programmet ”Staðardagskrá 21” som Snæfellsbær kommune har været initiativtager til. Programmet “Staðardagskrá 21” har skabt opmærksomhed langt ud over landets grænser, og vi har også andre kommuner som arbejder i henhold til programmet. Jeg mener derfor, at et turismeerhverv, som er baseret på de ideer vi diskuterer på denne konference, danner god basis for fremtiden.

Mange steder langs kysten kan man få øje på minder og fortidsminder som er ved at forsvinde. Man kan ikke redde dem alle sammen, men sikkert mange af dem, ikke mindst her

ved Breiðafjörður fjorden, idet man har særlige love med henblik på beskyttelse af den. Landets fyrtårne er sandsynligvis blandt de mest synlige strandminder. Allerede nu er nogle af disse blevet fredede og man er i gang med at opbygge et turisttilbud i den sammenhæng. Faktisk blev Island en af de første stater i verden til at definere fyrtårne som en vigtig del af nationens kulturarv og frede dem.

Men der er mange andre ting, vi må tænke på. Der er jeg helt med på ideer om at beskytte ved at benytte. Vi må ikke lade bemærkelsesværdige ting og minder forfalde og gå over i forglemmelsens verden. Nogle gange kan vi rent ud sagt overse det som vi har lige foran os, det står måske for tæt på for at virke bemærkelsesværdigt. Et nærliggende eksempel er de gamle egetræsskibe som i sin tid forsvandt meget hurtigt, eller indtil man blev klar over, hvilken plads de fortjener i vores historie. Nu har nogle af disse skibe, gudskelov, fået et fornyet liv og en ny rolle, for eksempel til hvalsafari.

Man kan finde tegn på menneskelig beboelse langs hele den islandske kyst, som et tegn på forgangne tider og forsvundet erhvervshistorie, idet hovederhvervet fandtes ude langs kysten og havet. Nedstyrtede tage, knækkede gavlspejls, ruiner, nedslidte bådeskure, skibsvrag og mennesketomme fjorde, er alt vidner om en kulturarv, en arv som vi bør respektere og bevare, men kan samtidig bruge til opbygning af nye erhverv og nyskabelse. Mange steder rundt omkring i landet kan man finde forskellige slags specialiserede museer. Det er netop den rette vej frem; at den enkelte fokuserer på sin kernekompetence og sælger den, i stedet for at prøve på at dække hele området, således at man kun opnår en overfladisk dækning.

Sideløbende med opbygningen og udvidelsen må man prøve at undgå i for høj grad at efterligne andre nationer. Selvfølgelig kan vi drage ved lære af andres erfaring, ikke mindst nordmændenes, som er nået længst på det her område af vores nabolande. Men islandsk historie skaber den særstilling som turisterne søger efter og den skal man lægge stor vægt på.

Fiskerierhvervet dannede grundlaget for det velfærdssamfund vi nu lever i. Der er ikke gået lang tid siden havets goder førte os fra armod til velfærd, men ikke desto mindre er det allerede nu vigtigt at holde den historie højt. Ikke kun overfor turister, men, og meget hellere, overfor os selv. Vi bør holde højt det positive rygte som islandske søfolk har opnået. Vi må vise deres arv og indtjeningsevne på fortjent vis.

Der er mange muligheder, hvad enten det gælder kommuner, erhvervsudviklingsforeninger, enkeltpersoner eller virksomheder, som er interesserede i nyskabelse i erhvervslivet.

Fornuften må råde og man må undgå forhastede beslutninger. Hvilke muligheder er der, hvad har andre gjort og hvordan kan man ordne tingene, således at mulighederne bliver til et levebrød.

Mange steder har man haft succes med et kulturrelateret turismeerhverv langs havet. Et nærliggende eksempel stammer fra min hjemby, Bolungarvík – fra museet i Ósvör. Der har man genskabt en fangststation fra robådernes tid, en af de ældste af sin art i hele Island, og der blev lagt vægt på at bevare den så tæt på den oprindelige fangststation som muligt. I Ósvör fangststationen har man en fiskerhytte, et salteri, tremmeskure til opbevaring af fisk, en seksåret båd, et trækspil, en plads til udlægning af fisk, og udendørs tremmeskure som tilfører stedet et præg af svundne tider. Indendørs har man ting som tilhører robådsperioden, sømændenes skindklæder og forskellige redskaber og ting som var nødvendige til daglig brug for sømændene. I Ósvör opbevarer man den rendyrkede kulturarv. Man fokuserer på en bestemt periode, gør på grundig vis rede for den og tænker på selv den mindste detalje. Der hænger noget fisk på tørrestativer, forarbejdet som i gamle dage. Kustoderne som har arbejdet der, Geir Guðmundsson og Finnbogi Bernóðusson, er som klippet ud af denne periode og fortæller gæsterne om den forgangne tid i dertil hørende olietøj fra top til tå. Fangststationen i Ósvör er et fantastisk eksempel på særdeles vellykket strandkultur, hvor gode gamle erhvervskikke bliver bevaret på beundringsværdig vis.

Men lad os ikke blot nøjes med at se ud på havet, lad os tage derud. En anden ting som er oppe i tiden i Vestfjordene, for nu at holde sig til hjemegnen, er havfiskeri for turister. Kommuner i Vestfjordene, virksomheder og enkeltpersoner har i fællesskab fået fodfæste på dette område. For tiden er der havfiskeri fra Tálknafjörður og Súðavík, og der er planer om at udvide med andre to bygder til næste år og andre to til næste år igen. Virksomheden er i startfasen, men man er allerede oppe imod et meget behageligt problem. Tilstrømningen er langt større end forventet. Udlændinge strømmer til turene og man forventer, at der vil komme dobbelt så mange til sommer som beregnet. I stedet for fire til fem hundrede, vil der være næsten tusind sportsfiskere. Selv om man har sat udbudet af ture op så vidt muligt, så lykkedes det ikke at dække efterspørgslen. Allerede nu har 700 mennesker reserveret plads på næste års havfisketure. Her har vi således en helt klar vækstmulighed, især for provinsen. Som forventet, så er denne form for fiskeri yderst vigtig for bygderne i vestlandet, og hvis

man spiller sine kort rigtigt, kan der blive tale om et særdeles blomstrende erhverv med dertil hørende sidegevinster. Man kan så spekulere på, om der ikke er basis for at tilbyde, at turister vil kunne komme med på regulære endagsfisketure med fiskerne som har de små både. Der kunne de få indblik i moderne islandsk fiskeri og eventuelt få en smule indsigt i de udfordringer vores forfædre stod over for. Selv om man ikke kan sammenligne arbejdsmetoderne og arbejdsforholdene da og nu, så er vejrguderne nok indstillede på tilsvarende vis.

Man kan nævne en ting mere som nyskabelse og strandkultur, selv om man også kan finde det inde i landet. Det er alle mulige byfester og festivaler, som bliver afholdt over hele landet over en weekend, eller forlænget weekend, om sommeren. Hummerfestivalen i Höfn er blandt de bedst etablerede, vi har havnefestival i Drangsnæs, den store fiskedag i Dalvík, færøske dage i Ólafsvík og danske dage i Stykkishólmur, for blot at nævne nogle ting. Fraflyttede beboere af byerne flokkes gerne til fordums hjemegne i denne anledning, samt en masse andre gæster. Livet i byen tegner sig på en ny måde og kulturen blomstrer.

Der er al grund til optimisme i islandsk turismeerhverv. Erhvervet vokser hurtigere end i vores nabolande og langt hurtigere end mange andre erhverv her i landet. Man spørger derfor sig selv, om vi ikke behøver være bekymrede over for hurtig vækst af erhvervet, om Island kan klare et øget antal turister. Ingen steder er vi nået til faregrænsen og Island kan stadigvæk klare besøg af et betydeligt antal ekstra turister til landet. Vi må til gengæld lægge vægt på at lokke turister til landet udenfor højsæsonen, som man allerede har gjort. Vi har et stigende antal regioner, som nyder godt af disse besøg end før i tiden, selv om der er lang vej endnu.

Strandkultur er måske et lidt fremmed begreb, men når man undersøger begrebet lidt nærmere, så står det soleklart, hvor nært knyttet begrebet er til os islændinge. Der er kun få lande i verden som er lige så afhængige af havet og dets goder som Island. Siden landnamstiden har nærheden til havet haft stor indflydelse på islandsk samfund, økonomi, erhvervsliv, bopæl, kultur, historie og ikke mindst menneskene i landet. Ved havet har mange måttet kæmpe hårde kampe. Strandminder, strandkultur og fyrtårne fortjener en vigtig plads hos denne fiskerination.

Sigurbjörg Árnadóttir, formand for “Den islandske fyrforening” bør æres for sit initiativ og sin kamp for fyr- og strandkultur her i Island. Der kan man finde mange muligheder for fremstød ved udviklingen af et forbilledligt turismeerhverv. Denne konference vil forhåbentlig danne basis for projekter som kan konsolidere en fælles kulturarv og bidrage til benyttelsen og bevarelsen af strandkulturen. Der er meget at se til, men med en fælles indsats kan man opnå gode resultater.

Med det vil jeg ønske jer en rigtig god dag.